

Ülesanded

Ül.1. Olgu $A \leftarrow \{0, \dots, 5\}$ ja $B \leftarrow \{0, \dots, 5\}$ sõltumatud ühtlase jaotusega juhuslikud suurused. Kas suurused

$$\begin{aligned} X_0 &= A \cdot 0 + B \pmod{6}, \\ X_1 &= A \cdot 1 + B \pmod{6}, \\ &\dots \\ X_5 &= A \cdot 5 + B \pmod{6} \end{aligned}$$

on ühtlase jaotusega? Kas $X_0, \dots, X_5$ on paarikaupa sõltumatud?

Ül.2. Kas juhuslik suurus X võimalike väärtustega $\{x_1, x_2, x_3, x_4\}$ ja suurus Y väärtustega $\{y_1, y_2, y_3, y_4\}$ on sõltumatud, kui on teada allolev tabel tõenäosustega $\Pr[x_i, y_j] = \Pr[X = x_i, Y = y_j]$. Põhjenda!

	x_1	x_2	x_3	x_4
y_1	0.02	0.04	0.06	0.08
y_2	0.01	0.02	0.03	0.04
y_3	0.04	0.08	0.12	0.16
y_4	0.03	0.06	0.09	0.12

Ül.3. Olgu $\mathcal{D}_1$ ja $\mathcal{D}_2$ tõenäosusjaotused hulgal S . Defineerime jaotuste $\mathcal{D}_1$ ja $\mathcal{D}_2$ vahelise kauguse kui summa:

$$\partial(\mathcal{D}_1, \mathcal{D}_2) = \frac{1}{2} \sum_{x \in S} \left| \Pr_{\mathcal{D}_1}[x] - \Pr_{\mathcal{D}_2}[x] \right| .$$

Tõesta, et iga eristava vastase A edukus

$$\delta_A = \left| \Pr[X_1 \leftarrow \mathcal{D}_1 : A(X_1) = 1] - \Pr[X_2 \leftarrow \mathcal{D}_2 : A(X_2) = 1] \right| \leq \partial(\mathcal{D}_1, \mathcal{D}_2) .$$

Ül.4. Juhuarvude generaator $g: \{0, 1\}^n \rightarrow \{0, 1\}^{\ell(n)}$ on *turvaline mitteühtlases polünomiaalses mudelis*, kui iga polünomiaalse Turingi masina A ja iga polünomiaalse pikkusega nõuannete jada $a = (a_n)_{n \in \mathbb{N}}$ korral:

$$\left| \Pr[A(g(X), a_n) = 1] - \Pr[A(Z, a_n) = 1] \right| = n^{-\omega(1)} ,$$

kus $X \leftarrow \{0, 1\}^n$ ja $Z \leftarrow \{0, 1\}^{\ell(n)}$ on ühtlase jaotusega sõltumatud juhuslikud suurused. Tõesta järgmine väide:

Teoreem: Kui leiduvad mitteühtlases polünoomiaalses mudelis turvalised juhuarvude generaatorid, siis $\mathbf{BPP} \subseteq \bigcap_{\gamma > 0} \mathbf{DTIME}(2^{n^\gamma})$, kus $\mathbf{DTIME}(f(n))$ tähendab kõigi $O(f(n))$ -ajas (deterministliku Turingi masinaga) tuvastatavate keelte klassi.

Lahendused

Ül.1. Suurused X_i on ühtlase jaotusega, sest võrrandil $a \cdot i + b \equiv \alpha \pmod{6}$ on iga $\alpha \in \{0, \dots, 5\}$ korral täpselt 6 lahendit ja seega $\Pr[X_i = \alpha] = \frac{6}{6^2} = \frac{1}{6}$. Suurused X_i ei ole paarikaupa sõltumatud, sest näiteks

$$\Pr[X_0 = 0, X_2 = 0] \neq \Pr[X_0 = 0] \cdot \Pr[X_2 = 0] = \frac{1}{6^2} .$$

Tõepoolest, võrrandisüsteemil $\begin{cases} 0a + b \equiv 0 \pmod{6} \\ 2a + b \equiv 0 \pmod{6} \end{cases}$ on täpselt kaks lahendit $(0, 0)$ (st $a = b = 0$) ja $(3, 0)$ (st $a = 3$ ja $b = 0$), mistõttu

$$\Pr[X_0 = 0, X_2 = 0] = \frac{2}{6^2} \neq \frac{1}{6^2} .$$

Ül.2. Sõltumatuse näitamiseks piisab kui tõestada, et iga väärtuse $x_i \in \{x_1, x_2, x_3, x_4\}$ ja iga $y_j \in \{y_1, y_2, y_3, y_4\}$ korral kehtib seos

$$\Pr[X = x_i, Y = y_j] = \Pr[X = x_i] \cdot \Pr[Y = y_j] . \quad (1)$$

Selle seose kontrollimiseks tuleb arvutada tõenäosused:

$$\begin{aligned} \Pr[X = x_i] &= \sum_j \Pr[X = x_i, Y = y_j] \\ \Pr[Y = y_j] &= \sum_i \Pr[X = x_i, Y = y_j] . \end{aligned}$$

Nii arvatud tõenäosused tulevad: $\Pr[X = x_1] = 0.1$, $\Pr[X = x_2] = 0.2$, $\Pr[X = x_3] = 0.3$, $\Pr[X = x_4] = 0.4$, $\Pr[Y = y_1] = 0.2$, $\Pr[Y = y_2] = 0.1$, $\Pr[Y = y_3] = 0.4$ ja $\Pr[Y = y_4] = 0.3$. Kontrollides 16 erineva väärtuste kombinatsiooni korral valemit (1), saame et see alati kehtib ja seega on X ja Y sõltumatud.

Ü1.3.

$$\begin{aligned}
\delta_A &= \left| \sum_x \Pr_{\mathcal{D}_1}[x][A(x) = 1] - \sum_x \Pr_{\mathcal{D}_2}[x][A(x) = 1] \right| \\
&= \frac{1}{2} \left| \sum_x (\Pr_{\mathcal{D}_1}[x] - \Pr_{\mathcal{D}_2}[x])[A(x) = 1] + \sum_x (\Pr_{\mathcal{D}_1}[x] - \Pr_{\mathcal{D}_2}[x])[A(x) = 1] \right| \\
&= \frac{1}{2} \left| \sum_x (\Pr_{\mathcal{D}_1}[x] - \Pr_{\mathcal{D}_2}[x])[A(x) = 1] + \sum_x (\Pr_{\mathcal{D}_1}[x] - \Pr_{\mathcal{D}_2}[x])(1 - [A(x) \neq 1]) \right| \\
&= \frac{1}{2} \left| \sum_x (\Pr_{\mathcal{D}_1}[x] - \Pr_{\mathcal{D}_2}[x])[A(x) = 1] - \sum_x (\Pr_{\mathcal{D}_1}[x] - \Pr_{\mathcal{D}_2}[x])[A(x) \neq 1] \right. \\
&\quad \left. + \underbrace{\sum_x (\Pr_{\mathcal{D}_1}[x] - \Pr_{\mathcal{D}_2}[x])}_{=0} \right| \\
&= \frac{1}{2} \left| \sum_x (\Pr_{\mathcal{D}_1}[x] - \Pr_{\mathcal{D}_2}[x])[A(x) = 1] - \sum_x (\Pr_{\mathcal{D}_1}[x] - \Pr_{\mathcal{D}_2}[x])[A(x) \neq 1] \right| \\
&\leq \frac{1}{2} \sum_x \left| \Pr_{\mathcal{D}_1}[x] - \Pr_{\mathcal{D}_2}[x] \right| = \partial(\mathcal{D}_1, \mathcal{D}_2) .
\end{aligned}$$

Ü1.4. Olgu $L \in \mathbf{BPP}$. Vastavalt definitsioonile leidub Turingi masin M tööajaga $t(n) = n^{O(1)}$ nii et iga n ja $x \in \{0, 1\}^n$ korral:

$$\begin{aligned}
x \in L &\Rightarrow \Pr[M(x, Z) = 1] > \frac{3}{4} \\
x \notin L &\Rightarrow \Pr[M(x, Z) = 1] < \frac{1}{4} ,
\end{aligned}$$

kus $Z \leftarrow \{0, 1\}^{t(n)}$. Olgu $\gamma > 0$ mingi konstant, $\epsilon = 0.9\gamma$ ja $g_m: \{0, 1\}^m \rightarrow \{0, 1\}^{t(m^{\frac{1}{\epsilon}})}$ mingi mitteühtlases polünoomiaalses mudelis turvaline juhuarvude generaator.

Asendame ehtsa juhuarvu Z generaatori g sobiva pikkusega väljundiga. Võtame $m = n^\epsilon$ ja $K \leftarrow \{0, 1\}^{n^\epsilon}$. Ütleme, et $x \in \{0, 1\}^n$ on *halb*, kui kas:

- $x \in L$ ja $\Pr[M(x, g_m(K)) = 1] \leq \frac{1}{2}$, või

- $x \notin L$ ja $\Pr[M(x, g_m(K)) = 1] > \frac{1}{2}$,

st x on halb kui tavaline hääletusalgoritm ei väljasta tõeväärtust $[x \in L]$.

Kui oleks olemas lõpmata palju halbu sisendeid x , siis leiduks ka lõpmatult paljude n -de korral sisend x_n nii et:

$$| \Pr_Z[M(x_n, Z) = 1] - \Pr_K[M(x_n, g(K)) = 1] | \geq \frac{1}{4} ,$$

mis oleks vastuolus generaatori g turvalisusega. Järelikult eksisteerib vaid lõplik hulk $\mathcal{L} = \{x_1, \dots, x_\ell\}$ halbu sisendeid.

Seega saab defineerida järgmise deterministliku masina P , mis sisendi $x \in \{0, 1\}^n$ korral toimib järgmiselt:

- Kui $x \in \mathcal{L}$, siis P väljastab $[x \in L]$ (vastus sisaldub P programmis).
- Võtab $m = \lceil n^\epsilon \rceil$.
- Iga $k \in \{0, 1\}^m$ korral arvutab $b_k = M(x, g(k))$.
- Kui $\sum_k b_k \geq \frac{2^m}{2}$, siis P väljastab 1;
- Kui $\sum_k b_k < \frac{2^m}{2}$, siis P väljastab 0.

On selge, et $P(x) = [x \in L]$ kõikide sisendite x korral ja P töötab ajas $O(t(n) \cdot 2^{n^\epsilon}) = O(2^{n^\gamma})$.